

Ferrer i Guàrdia, home exemplar?

JORDI SOLÉ I CAMARDONS

En l'article «*Ferrer i Guàrdia, en l'oblit*», inclòs ara en el llibre *Quina política lingüística?* (2007), Toni Mollà fa una defensa de l'educador català que el porta, d'una banda, a justificar l'al·lèrgia que Ferrer patia amb relació a l'ensenyament en català i que li feia dir perles com: «Antes que en catalàn, mil veces en esperanto», i Mollà ho fa tot justificant-ho pel context. Nosaltres pensem que, sense negar les interessants aportacions progressistes del pedagog en educació, cap lectura, per descontextualitzada que sigui, no pot minimitzar una afirmació d'aquest calibre.

Mollà ens recorda que, quan Joan Maragall va intentar oposar-se públicament a la condemna a mort de Ferrer i Guàrdia, després dels fets de la Setmana Tràgica de 1909, Prat de la Riba, cap de la Lliga Regionalista i director de *La Veu de Catalunya*, li va impedir de publicar *La ciutat del perdó* en aquest diari. Però no diu que un altre intel·lectual políticament compromès, Gabriel Alomar, sí va poder fer-ho a les pàgines de *La Campana de Gràcia*, un dels portaveus del republicanisme catalanista popular. Ergo existia un catalanisme popular que Ferrer no sabia valorar.

Per a fer entenedor el context que porta cap a l'espanyolisme lingüístic l'educador, el sociolingüista d'Alzira fa una lectura tòpica i reduccionista del catalanisme que explica, al meu entendre, molts dels mals que ens han dut a caure en la realitat monocolor pseudo-progre que actualment patim. Mollà titlla els «enemics del mestre racionalista» de «nacionalessencialistes catalanodependents». A hores d'ara, encara estic cercant a Catalunya algú que pugui ser acusat de *catalanodependent* en un marc on la subordinació lingüística i mental ens fa constantment hispanodependents. Es veu que per a l'autor tot el catalanisme d'aleshores era conjuntural i nascut de les deixalles colonials, un mer reclam populista i propagandista, classista i conservador. Que l'única consciència

nacional que hi havia era explotada per un nacionalisme català que estava «reduït a la seua vessant emotiva», un *catalanisme immobilista* en el qual «la nació posseeix la seua pròpia dinàmica» i és «l'embrió de l'essencialisme conservador catalanista»; un projecte burgès malèvol que «implicava privar el poble català dels aspectes universals de la vida humana» [*sic*]; mentre que «Ferrer era un autèntic *liberal* de mentalitat oberta, igualitarista i científica», però que –això ho diem nosaltres– malauradament odiava el català.

La contradicció de Mollà arriba al sùmmum de la paradoxa quan afirma: «Ara, quan la comunitat lingüística catalana es troba en l'últim esglaó de la substitució lingüística, fa bé de recordar Ferrer.» Independentment de si els catalanoparlants estem o no en el darrer esglaó –em deslliuraré d'afirmar-ho per no ser titllat de *catastrofista* per Miquel Pueyo (*El fantasma de la mort del català*)–, penso que justament actituds com la del pedagog d'Alella ens fan caure en el parany de l'Estat colonial d'enfrontar burgesia nacional contra el poble català oblidant el genocidi que imposa l'Estat espanyol i la dinàmica imperialista que no deixa redreçar el poble que, com en el cas de Ferrer, hom pretén alliberar amb ideologia anarquista. La miopia de Ferrer, que en nom de l'internacionalisme i l'emancipació social només propugnà escola en castellà, no ens deixa veure altres pedagogs com Joan Bardina (molt més oblidat que Ferrer), Estalella, Galí i molts d'altres que van saber reconèixer la llengua i la nació catalana i no es deixaren encegar per tics anticlericals i acatalans que només van servir per a afegir confusió i baralles entre catalans. L'article de Mollà va ser publicat l'any 1991 al diari *Levante*, nom que no és casual com a continent del contingut de l'escrit, ja que mostra la visió espanyola que ens domina i que ens inclina a veure que allò que tenim al nord o al sud és a *llevant*. ♦

Toni Mollà,
Quina política lingüística?,
Ed. Bromera,
Alzira 2007,
Col·lecció Graella 18.

Recull de vint-i-set articles en què l'autor manifesta les principals preocupacions en l'àmbit de la sociolingüística, atenent als canvis que s'han produït des que en 1987 inicià la publicació del *Curs de sociolingüística*. L'anàlisi del procés de substitució lingüística que encara no s'ha aturat, o el del procés de normalització que encara no s'ha conclòs, són transversals al conjunt d'escrits. Hi trobem articles de divulgació i altres molt més acadèmics que tenen l'objectiu d'estimular la reflexió sobre els fenòmens sociolingüístics que tenen lloc als Països Catalans.